

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl., 30 kr., za en mesec 1 gl., 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl., 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Gospod Heinricher in njegov zagovornik.

Na praznik sv. Petra in Pavla 29. junija t. l. je „Slovenski Narod“ iz Maribora imel dopis, v katerem je bilo mej drugim tudi čitati, da je g. Heinricher bil na Dunaji in tam tudi pri gospodu pravosodnem ministru dr. Pražaku „antišambriral“, da dobode službo dvornega svetovalca pri najvišjem sodnem dvoru na Dunaji. „Cillier Zeitung“ od 14. t. m. prinesla je sledeči:

Eingesendet.

Geehrter Herr Redacteur! Ein gerechter Ruf des Abscheues erscholl in unserem sonst vom Nationalitätenhasse stets verschont gebliebenen Markte, als wir zufällig den hier unseres Wissens in 2 oder 3 Exemplaren vertreten „Slovenski Narod“ vom 29. Juni d. J. zu Gesicht bekamen. Vom Leitartikel „Nemški „schulverein“ nehmen wir, da wir die stets erregte Sprache dieses Blattes gegen Alles, was deutsch oder fortschrittsfreundlich gesinnt ist, zu genau können, Abstand. Um so grösser war jedoch unsere Erbitterung, als wir das Eingesendet aus Marburg durchlasen und darin gegen den, wegen seines Gerechtigkeits sinnes und seiner Liebenswürdigeit nicht nur von Untergebenen, sondern auch von der Bevölkerung Untersteiers hochverehrten Hofrath und Kreisgerichtspräsidenten Heinricher Beleidigungen ausgesprochen voranden, die wirklich nur einem Blatte, wie es Obgenanntes ist, zur Ehre (?) gereichen können. Dass dieses Blatt genannten Herrn wegen seines Festhaltens an den, die Amtssprache betreffenden Verordnun-

gen hasst, finden wir erklärlich, umso ungreiflicher ist jedoch das in dem Artikel gebrauchte Sprichwort: „Alter schützt vor Thorheit nicht!“ Was mag wohl der liebenswürdige Einsender gedacht haben, als er diese Worte gebrauchte? Wir werden gewiss nicht irren, wenn wir annehmen, dass dieses Sprichwort auf den Marburger Einsender prächtig passt, denn ein Mensch, der etwas Bildung besitzt, was beim bezeichneten Einsender nicht der Fall zu sein scheint, wird nicht leicht eine solche Sprache öffentlich führen. Geehrter Herr Redacteur! Indem wir Sie ersuchen, diese Zeilen in Ihrem geschätzten Blatte als Zeichen, dass der angegriffene Herr Hofrath Heinricher sich stets unserer besten Sympathien zu erfreuen hat, aufnehmen zu wollen, zeichnen wir uns hochachtungsvoll

Mehrere Bürger aus Schönstein.

Ni sicer naša navada, ozirati se na „Cillier Zeitung“, ki je za nas le glas vpijočega v puščavi. Da si pusti gospod Heinricher v ravno tem listu čestitati, to njega najbolje označuje. Človek bi po tem „Eingesendet“ mislil, da je šoštanjski trg čisto germanski kraj; toda znano je, da biva v Šoštanji samo vrli narodnjaki. Kje je tedaj pobrala „Cillier Zeitung“ „mehrere Bürger aus Schönstein“. Da bode „Cillier Zeitung“ videla, da so nam vse okolnosti bolje in prav natanko znane, hočemo jej povedati, kdo so „mehrere Bürger aus Schönstein“. G. Heinricherja je grizlo in peklo, da mu je vaš dopisovatelj iz Maribora resnico pred svetom povedal; študiral in tuhtal je noč in dan, kaj bi storil, da bi se malo opral. In glej, osoda mu je bila mila! V ponedeljek, 11. t. m. pride

g. okrajni sodnik pl. Wurmser iz Šoštanja v Celje; on je bil Heinricherjev odrešenik.

Ta dva gospoda sta potem skovala famozni „Eingesendet“ v imenu „mehrere Bürger aus Schönstein“. To je istina, kaj ne, gospod pl. Wurmser? Ker si je g. Wurmser uže za gosp. Heinricherja prste spekel, ne bode toliko občutljiv, ako mu tukaj še jedno povemo. Občina okolice šoštanjske je upeljala slovensko uradovanje, in naznanila to tudi okrajnej sodniji šoštanjske s prošnjo, da naj se jej odslej dopisuje le slovenski. In kaj je storil g. okrajni sodnik pl. Wurmser? Dotični dopis je položil „ad acta“ in ob enem zaukazal, da se mora odslej, ako hoče sodnija kaj pozvedeti od občinskega urada okolice šoštanjske, občinski predstojnik pozvati v pisarno in se ima tam z njim zapisnik napraviti o tem, če sar je treba poizvedeti. Mislil si je g. Wurmser, večkratna pota do sodnije bodo trmatega župana uže omečile, da bo, izognivši se potov, jel zopet nemški uradovati. Gosp. Heinricherju je ta „genijalna ideja“ jako dopadla. Ali nij istina g. pl. Wurmser? Do zdaj smo vas pustili pri miru, nijsmo se pečali z vami, a zdaj ko ste postali zagovornik g. Heinricherja, in v ta namen „mehrere Bürger von Schönstein“ zlorabili, morate uže dovoliti, da vas malo po prstih krenemo. Kaj ne, gospod Nemec iz Gradca, ki ste se toliko privadili slovenščini, da jo jedva za silo lomite, mej Slovenci ste pa vendar radi?

„Eingesendet“ pravi mej drugim tudi, kako priljubljen je g. Heinricher pri vseh svojih podložnih. To je, kratko rečeno, laž, povprašajte vse njegove podložne, in težko boste nabrali

Listek.

Romarska pisma.

Na Bledu, 10. julija.

— n. Dne 7. julija zjutraj sem ostavil Rim in z Rimom vred sem sklenil kar najprej mogoče ostaviti tudi Italijo sploh. Kdor vidi Rim in njega umotvore, tega pač navadna laška mesta ne morejo zanimati po preteku nekaj dni; poderó se mu še prejšnji vtisi.

Peljali smo se celi dan večinoma ob obali tirenskega morja. Bolj dolgočasne vožnje menda nij v celem Italiji. Na desnej je vseskozi ravn in sicer tako pusta, da skoro nič ne raste. Hiše nij nobene, samo sem ter tja si iščejo paše mnogobrojne črede, spremljevane od velikanskih brencljev. Ker je svet močviren, je zrak zelo škodljiv zdravju. Gotovo se je Dantejev duh preselil v to puščavo, ko je stvaril vice. —

Stoprav pri mestu Follonica se prikaže nekoliko lepši svet. Mimo Livorna in Pize me

je pripeljal vlak zvečer ob desetih v Firence, jedino mesto, ki sem je hotel obiskati nazaj gredé. „Firenze la bella“ jo imenujejo Italijani in sicer po vsej pravici. Kakor se Rim odlikuje z monumentalnimi proizvodi, tako Firence sè svojo naravno krasoto in priprosto ličnostjo. Šel sem na bližnji hrib in tam ogle doval mesto in okolico.

Tu se odpre razgled na najdivnejši kraj na svetu: okolo in okolo zeleni in še zdaj mnogo s cvetjem ozaljšani bujni griči, mej katerimi se vije reka Arno in ob reki krasno mesto. Če je Italija večinoma zemeljski raj, je Firence glavno rajsko mesto.

Videl sem razne palače v Benetkah in Rimu, ki kažejo, da je imel prvi posestnik veliko denarjev in večje zidarje na razpolaganje; a zdele so se mi dostikrat le pravilno dekorirane tvrdnjave. Ves drugačen vtis so pa napravile na-me florentinske hiše, zlasti one na desnem bregu Arna od „ponte vecchio“ do mestnega parka. Zidane so v prav navadnem slogu, ornamentika je lahka, neprisiljena in

nikjer ne vidiš nič okornega niti otvišnega; če je moč, je vrtiček zraven hiše in z vrtom prelepo harmonirajo svetlo-zelene žaluzije.

Najbolj znameniti v Firenci sta stolna cerkev in palača „degli Uffici“. Prva se šteje mej največje cerkve na svetu ter je po svojej vnanjej obliki tudi najlepša, kajti od zunaj je vsa obložena z marmornatimi različnobarvnimi pločami in vrhu nje se vspenja šviglasta kuplja. Palača „degli Uffici“ ima pa tako veliko zbirko prekrasnih slik in kipov, da tako velike na celim Laškem nijsem videl.

Na trgu sv. Križa so postavili Florenčanje prelep spomenik svojemu rojaku Danteju, katerega so pa za časa njegovega življenja preganjali, dokazujoč s tem, da se zasluge slavnih mož vedo prav ceniti stoprav po smrti. Na voglih sem videl tudi plakate, v katerih se priporoča nabira darov, da bi se v Firenci napravil spominek Viktorju Emanuvelu.

S težkim srcem sem se ločil od cvetočega mesta ter se odpeljal zvečer proti Bologni, čez Apenine. Ta pot je najzanemivejša,

mej njimi kranjsko kopo, to je število štiri. Kje je tedaj tista priljubljenost? Navedli bi lahko še marsikaj zanimljivega o g. Heinricherji, toda hočemo mu za zdaj priznati, ker se nadajamo, da bo zdaj kmalu se podal v zasluženi pokoj, prizanesemo mu, ker je naše geslo: „De mortuis nil — —“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 18. julija.

„N. Fr. Pr.“ ve povedati, da se **snideta** naš cesar in nemški cesar Viljem dne 7. ali 8. t. m. v Ištu ali pa v Solnogradu.

Sovražen krik in vik bere se v **centralističnih** časnikih, krik in vik, kakeršnega še nij bilo čuti. Sicer nijmo vajeni slišati od centralistov poštene, spravljive besede, a kar počenjajo v zadnjem času, prestopa uže vse meje dostojnosti in moštva, strast prignala jih je v zadnjem času do vrhunca zlobnosti. Res da so v dveh letih, odkar je Taaffe nastopil in vzel v roke vladu, mnogokaj storili in pisali, kar je moral vsakdo obsojati, zaničevati; v slednjem času prenesli so politiko na ulico, vneli so mladim, ošabnim, drznim nemškim kulerjerjem strast, da so provocirali Čeha in dobili od teh nekaj kľofut. To jim je prišlo prav po godi, jeli so grediti Čeha, Slovanstvo, agitirati proti vladi. A zdaj so praški nemiri potihnili, nekaj vročih glav, ki so se udeležile izgrediv, so deli pod ključ in zopet je mir. Da je zopet mir, da to nij Čehov pokopalo, da ti izgredivi praški nijso omajali Taaffejeve vlade, tega ne morejo prenašati ustavoverci. Trdno so se nadejali, da mora pasti Taaffe, potem pa da zopet oni zasedejo ministrske stole in zopet pritiskajo narode, da zopet jedino le zá se vindicirajo vladu. V nadeji tej so se goljufali in to jih je vnelo, da pišejo zdaj tako izdajsko proti Avstriji. Ponašali so se nekaj časa, da so z njimi jednih mislij tudi ogrski listi, a zdaj so morali spoznati, če nijso prekratkovidni, da njihovega početja nihče ne more odobravati. „Pester Lloyd“ odpoveduje centralistom s temi le besedami prijateljstvo: „Kar se nas tiče, nijmamo najmanjšega uzroka, in tudi ne najmanjšega poklica, da bi gospode „Herbste in pristaše“ proti kakemu nemškemu listu branili. Da, mi smo v presojanji avstrijskih razmer in oseb tako popolnoma nepristranski, da cenimo pravo besedo o njih tudi tedaj, če pride iz tabora, za katerega ne gojimo nikakih simpatij. Resnica je, da so se ustavoverci sami uničili. Resnica je, da so ustavoverci v zadnjem času izgubili mero in smer.“ To so dovolj jasne besede!

Tako obsoja tudi „Ellenör“ njihovo početje, govoreč o političnih razmerah v Cislajtani: On pripoveduje, da so v Ogrskeji z ve-

seljem pozdravili Taaffeja, ker so bili siti ustavovernega vladanja in njihovega zatiranja. Dalje pravi, da bi morala nemška žurnalistika, ki je zelo razširjena v Avstriji, varovati celokupnost države, „a dunajsko časopisstvo, piše „Ellenör“, dela ravno nasprotno. Ono grdi po vrsti vsa ljudstva v monarhiji in njegovo delovanje gre le na to, da ta ljudstva mej seboj ščuje.“

Vtelesenje **Vojne Krajine** k Hrvatskeji se je izvršilo. Nedeljski listi prinašajo cesarjev manifest. V manifestu tem se cesar pohvalno izraža o „vojaških krepostih“ Vojnih krajincev in izreka jim hvalo. „Porabite“, glasi se dalje v manifestu, „te dane vam pripomočke z modro zmernostjo in umno previdnostjo. Pokažite ono popolno narodovo moč, in ono sveto navdušenje, s katerim ste vi in vaši očetje do zdaj avstro-ogrske monarhije proti zunanjim sovražnikom branili, tudi na dalje še v delu miru. Z blagoslovom nebeškim naj bi bil srečen uspeh in trajno blagostanje plačilo vašemu delovanju.“

Vnanje države.

Dopisnik „Egyertertesov“ poroča, da se je z novim ministrom **bolgarskim** za vnanje strani, Stojkovim, pogovarjal in da je ta imenoval zdaj vladu prestopno vladu, katere tendenca je liberalna s konservativno podlago. Pozneje govoril je ta dopisnik tudi s knezom. On pripoveduje, da se je knez odločno izrekel, da pri volitvah nij uporabljati nikakega pritiska in nasilstva.

V **Monakovem** zmagali so konservativci z veliko večino. Konservativci zmagali so popolnem tudi v mnogih drugih mestih in tudi z dežele se poroča o zmagah.

Iz **Tunezije** se ne poroča nič posebnega o francoskem napredovanju. Pri Sfaksu se francoski vojaki še nijso mogli izkrcati. Mej tunezijskimi uporniki je tudi in sicer kot vodje mnogo evropskih inženirjev. V Sfaksu je baje poveljnik nekov Saint-Cyr, rojen Arabec, ki je bil pa prej kot častnik služil v francoskeji armadi. Poroča se sicer o malih bitkah, ki pa nijmamo nikakega odločilnega pomena. Bu-Amema ima baje okolo 1500 konjikov in 1200 pešcev.

Dopisi.

Od sv. Petra na Notranjskem 14. julija.

[Izv. dop.] (Naša narodna šola in schulverein.) Mej nami uže nekaj let v ljudskeji šoli poučuje g. Miha Kalan; kako in kaj naj ostane danes pri strani. Nekdaj ko je cvel v polnem cvetji glasoviti „zwergverein“ v Notranjskeji, ko so pri nas „after-pedagogi“ oblastno in visoko po konci nosili glave, v tistem časi omenjalo se je večkrat njegovo ime, kajti Kalan je jim bil véren trobentač, pravo

svojim očem ne more verjeti, da se je vsa narava tako naglo preuredila. V tej dolini se spaja divno z divjeromantičnim, kajti poleg gole pečine vidiš naj lepše obraščeno goro v v čije znoži se razni studenci naberó uže v potoček. Koliko je tuneljev, ne vem, ali biti jih mora dosti, kajti mej dvema postajama smo se skoro le pod tunelji vozili.

Dospeli smo na Pontebo, na zadnjo laško postajo, kjer so še vsi napisi laški in od tod je le nekaj minut do Pontafija, prve avstrijske postaje, kjer je uže vse nemški.

Bil sem tedaj zopet na avstrijskih, na slovenskih tleh. Kako se srečnega čutiš, ko se vrneš v domovino mej svoj narod, ki le ostane tvoj narod; pač se ti stori milo, da je tako zapuščen in svetu skoro nepoznan.

Iz Koroške sem dospel po savskeji dolini danes sem na Bled, da se v slovenskem raji odpočijem in pokrepčam. Tri tedne sem občudoval Italijo, lepa je, prelepa; in vender popolnem pritrdim prislovici: Povesodi dobro, doma najbolje!

pravcato meso od njihovega mesa. Ali zdaj, ko ti ljudje boječe spavajo nekakšno spanje krivičnega, izgubil se je glas o Kalanu.

Poskušal je mej tem še jedenkrat na javno površje, kobacaje se na véliko-županjski stol pri sv. Petru, češ, jaz sem mojster v pismu, torej mi nij potreba pisača, nosim na prodaj obilo nemške kulture, kar posebno gladi na „zgoraj“ pot občinam itd. itd.

A nehvaležni ljud pustil je svojega domoljubivega osrečevalca na cedilu, nij mu hotel sesti na limanice držč se svojega skušenega, neodvisnega in možatega župana rekši: „Vsak čevljar pri svojem kopitu!“

Ustanovi se pozneje na Dunaji v brambo „nemškega jezika, nemške kulture“ pri nas in drugje „deutscher schulverein“. Sleparski, nečisti in zavrtni namen: nam vzeti najdražja zaklada, narodnost in jezik ali nas vsaj zadržavati v napredku, da bi hinavski nasprotniki potem ob lepšji priliki dosegli svoj cilj, to in še več poznamo iz narodnih listov in iz skušnje. Nu, „deutscher schulverein“ zdrami zopet nemčurske naše učitelje. Kakor martinčki ob prvem pomladanskem solnci ti možiceljni stezajo zvedavo modre glavice iz razpok: „Je-li uže popolnem varno na kopnem, je-li prišel uže zopet za nas — čas . . ?“ Tudi naš Kalan je ribaril v kalnem ter gladil „schulvereinu“ pot v našej zavednej in narodnej občini. „Fej te bodi!“

Čuj svet! Kalan toži in toži, da ne zmaguje več sam, da je treba pri sv. Petru še drugega učitelja itd. Hoj grof Orindur, erklärt nur diesen zwiespalt der natur? Danes: ne morem, ne morem sam, je preveč za enega — in jutri — se poganja in poganja, da bi delal lahko kot učitelj, dalje da bi bil nadžupan, pisar, in morda še — Bog vé kaj! Pa vse le zavoljo ljubega: sam jedel, sam pil!

Mi nemamo v principu nič zoper razširjenje šole; prepričani smo, da bode to prej, ali pozneje potreba. Toda zajec tiči za drugim grmom! Kalan bi rad dvorazredno šolo in ž njo nemški jezik in stem jezikom pa on sam le nekaj malega za sebe — od schulvereina kot — naj uže bode, kakor hoče. Naša občina bode pa vsa postavna sredstva rabila zoper tiraniziranje in neuspešno rabo nemščine v národnej šoli, dobro vede, da je jezik le sredstvo za omiko, ki jo moremo doseči le milim svojim materinim jezikom. Za našo občino so nam porok možje: Špilar, Šabec, Korošec, Medica in drugi! O tem je prepričan gotovo tudi g. Kalan, njegovo postopanje priča, da se je skregal s pametjo. In kako zvito ravnal je Kalan? Zbere okrog sebe dva moža, sicer spoštovana ali nevedna o teh razmerah rekši: po sveti imam jaz prijatelje, pri teh potrkam, da nam kaj pomorejo pri zidanji in posodijo itd. Ali g. duhovniku, temu in temu ne črhnete o tem. Vse je bilo tiho.

„Slovenec“ prinese prvi čudno novico za nas, da naša občina berači pri schulvereinu za 500 gld. na posodo za razširjanje šolskega poslopja. To je bila strela z jasnega za nas. Torej za ta denar naj naša občina posodi svoje poštenje, za ta denar naj proda svojo samostojnost nemškemu judom na Dunaji, za ta Judeževi denar, za to skledo leče naj pokoplje svoje prvenstvo? Ne in stokrat ne!

Takoj interpeliramo župana. On pravi, da je naš in naših mislij, da ne ve drugega nego to, da je Kalan govoril o necem posojilu, kje, kako in kaj, pa ne.

V nedeljo zbralo se je čez sto kmetov in veljakov pred Špilarjem, vse se je jezilo

kajti na primeroma kratkeji progi je 46 tunelov. Ker je bila jasna noč in skoro polna luna sem še precej dobro razločal velike hribe in strašanske prepade. Ume se samo ob sebi da je tu klima precej hladna in neki domačin mi je pripovedoval, da se pri necem shodu še na malega Šmarina dan prodajejo dostikrat črešnje. Od Bologne naprej mi je bil svet uže nekoliko znan, ker progá, po katereji sem se vračal, nij dosti oddaljena od one, po katereji sem se peljal v Rim. Ustavil sem se za šest ur v Veroni, a ne toliko zaradi mesta, kolikor zaradi počitka. Zanimivosti nijsem zapazil nobene, razen napisa pri mestnih vratih, da je tu 1866. leta vmaširala narodna milica, ko se je dežela rešila od „occupazione estera“. Prenočil sem v Vidmu, ker me je mesto, nošnja, zvonjenje itd. uže spominalo, da sem blizu avstrijske meje. Okolica je lepa ravan, v katereji se trta vspenja po murbi. Pri Gemoni se pa vse predrugači, ravan preneha in odpre se ozka dolina mej strmim pečevjem. Ta brzi spremen popotnike nekako osupne, ker skoro

nad tako prevaro, nad tako nečastnim izdajanjem naše občine! G. Korošec je izrekel javno: „jaz dam rajši sam ta denar“. In bogme, žalostno bi bilo pri največji revščini in bedi, da bi se prodala občina za posodo 500 gld. svojemu največjemu sovražniku.

Ubogi smo, trpimo kot živina za vsakdanje potrebe, a pošteni smo in hočemo ostati, ter izročiti svoj jezik, svojo slovansko narodnost tudi svojim otrokom.

Kar se bode dalje godilo in kako posvetilo po pravici K., poročim.

Iz Gorice, 14. julija. [Izv. dopis.] (Zmes.) Ni davno, kar je graška sodnija obsodila necega Demonte, italijanskega podanika iz belunskega okraja na 5 let težke ječe, postrene z mesečnim postom zaradi izdelovanja ponarejenih avstrijskih bankovcev. Mož, prišedši čez mejo iz blažene Italije užival je mnogo zaupanja; bil je graveur, imel je mnogo dela, posebno so ga goriški samostani z najboljšimi spričevali odlikovali. Kazal se je v družbi velikim čestiteljem Avstrije, a kedar je bil vinjen, nij bilo zavno za tistega, ki je kaj zinol o italijanskej prevzetnosti. Ne bil bi omenil tega, a ker se je včeraj pripetil sličen slučaj v Avčah pri Kanalu, zdelo se mi je primerno to navesti. V Avčah je bil tudi neki čez mejo došli italijanski opekar; mož je užival ravno tako zaupanje kot zgoraj omenjeni Demonte. Prišla mu je pa sodnija na sled, da on izdaje ponarejeni avstrijski denar, in je zaprla njega in njegovo ženo. Naša vis. vlada oziroma naše postave še vse prerahlo postopaje s temi ljudmi, ki našega kmeta po polnem uničujejo, ker ta je kot neizobraženec jedin zapeljan, naj si bode s ponarejenim denarjem ali drugače. Zraven tega pa so ti privandrani Italijani največi pospeševalci „nerešene“ Italije in se veda na skrivnem, ljuti sovragi vsega, kar diši po avstrijskem; tembolj pa bi radi videli obešene vse Slovence, kajti dobro vedó, da le-ti so steber Avstrije na obalah Adrije. In mi, da prav Slovenci, podpiramo to ljudstvo, ki je pravi pravcati črv na lastnem našem telesu v materijalnem ter političnem oziru. K razstavi v Milan je odrinilo več goriških natakarjev (mej temi par Slovencev zmožnih treh jezikov,) službe iskat, a Italijani so pametnejši od nas. „Kdor ni podanik Italije, ta ne dobi kruha pri nas!“ to je bila parola. Kako vse drugače pri nas? Naš denar roma po Italijanih v Italijo, kdor pri nas zida ali kar si bodi v svojem poslopi popravljja, da prednost Italijanu; pri podjetnikih cest itd. dobiš le Italijane in najboljši slovenski delavec je navadno od najnižjega italijanskega pobalina pital z „mostro di sciavo!“ O tem bi se dalo mnogo pisati, ali stvar človeka razjari in rajši kaj drugega povem.

Minoli petek 8. t. m. je bil strašanskih vihar v naših hribih; toča je posebno okoli Tolminskega mnogo škode naredila. V Tolminske cerkve stolp je pa strela udarila, šinila po stolpu na kor, ter orglje popolnem uničila; ljudje pravijo, da bode škode nad 400 gld. Čudno je, da si nijso naši Tolminci strelovoda na stolpu omislili; gotovo potem ne bi bila šla strela v orglje nego izgubila se v zemljo.

Pravijo, pa nijsem porok za resnico, da so na Goriškem v teku štirinajstih dnij, tri matere po tri dekletca rodile! Uže tako pride po pregovoru 12 ženskih na jednega možkega, pa če pojde tako, jih bode še po 24 na vsacega.

Goriška čitalnica namerava preseliti se v večje ter društva dostojnejše prostore; zidal bode v ta namen novo poslopje g. Tone Bolku,

ud goriške čitalnice, prav nasproti goriškemu italijanskemu telovadnemu društvu (società di ginnastica) na senskem trgu. Tja se preseli tudi podružnica, katera namerava postati: bralno in podporno društvo za nižji narodni stan. O tem društvu poročati hočem prihodnjič obširneje.

B.

Domače stvari.

— (Nadvojvoda Karl Ludovik) se je v nedeljo zvečer ob 1/2 10. uri z gorenjskim poštnim vlakom pripeljal v Ljubljano. Na kolodvoru sta ga pričakovala g. deželni predsednik Winkler in g. fml. vitez Stubenrauch. Ljudstva se je na peronu in pred kolodvorom zbralo vse polno in je navdušeno „živio“ klicalo cesarskemu princu. Včeraj dopoldne od 10. do 1. ure je svitli nadvojvoda, ki je prenočeval v hotelu „Stadt Wien“, sprejemal v dvorani deželnega predsedstva članove vodstva tukajšnjih podružnic „rdečega križa“ in ogledoval zalogo vojnih zdravstvenih priprav, ki so tudi shranjene v „deželni hiši“. Razen tega so se c. in kr. visokosti klanjali tukajšnji prvi dostojanstveniki cerkve, vojništva, dežele in mesta. Ob 10. uri zvečer je nadvojvoda z dunajskim brzovlakom spet ostavil Ljubljano.

— (Obiskal) je tukajšnjo pripravnico za učiteljice deželni predsednik g. A. Winkler v petek in soboto in dalje časa poslušal pri ustnih zrelostnih izpitih.

— (Čitalnična svečanost) na slavo slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda je bila jako dobro obiskana. Na vsem precej prostornem, svečano ozaljšanem in razsvetljenem čitalničnem dvorišču nij bilo praznega stola. Za nekoliko časa počastil je društvo tudi g. deželni predsednik Winkler s prečestito svojo gospo soprogo. Čitalnični pevci so, kakor vselej, častno rešili svoj nalog. Posebno odlikovala sta se solista gospoda Pucihar in Medén, čegar glas je ta večer spet kar očaral poslušalce. Nij se čuditi, da je morala ponavljati se vsaka številka, zlasti dopadala je B. Ipavčeva „Prošnja“, katere se občinstvo nij moglo naslušati. Tudi vojaška glasba je žela dosti pohvale; želeli bi bilo njenim programom le nekoliko več raznovrstnosti in spremene. Vreme je bilo jako ugodno, lep poletenski večer, da si nij moči misliti lepšega.

— (Trgovinska in obrtna zbornica) je zadnji petek imela sejo, katerej je v prvi prvosedoval novi predsednik g. Josip Kušar, ki se je v začetnem ogovoru s toplimi besedami spominal prijateljskim dozdanjega zborničnega predsednika gospoda Dreoa. Ustanovila sta se dva stalna odseka za posvetovanje o predlogih, ki se obravnavajo v zbornici. Ostali sklepi so se sukali večinoma okolo poduka gledé obrtnih strok na Kranjskem. Zbornica bode trgovinskemu ministerstvu oziroma deželni vladni priporočala, da bi se obrtne učilnice osnoval v Kropi in Kamnej gorici, v Tržiči, v Kranji in v Kamniškem okraju.

— (Dr. Jan Svetina.) Iz Gradca se nam piše: Danes, dne 16. t. m. napravil je z odliko doktorat iz filozofije g. Jan Svetina.

— (Umrli) je v soboto po noči g. Anton Ahčin, župnik v Retečah blizu Škofje Loke, 50 let star. Prej je bil dolgo časa za kaplana v Bégunjah poleg Cirknice.

— (Iz Ptuj) se nam piše 16. julija: „Ravnatelj tukajšnjega spodnjega gimnazija g. Anton Fichna je izvoljen od štajerskega deželnega odbora ravnateljem štajerskega deželnega višjega gimnazija v Ljubnem (Leoben). Ne oziraje se na politiko, moramo priznati, da

je bil g. Fichna izvrsten ravnatelj in učitelj, priljubljen učiteljem in učencem.“

— (Letno poročilo c. kr. gimnazije novomeške) prinaša na čelu spis: „Der Römerzug von der Pfalz und dessen Verhältniss zu Oesterreich insbesondere zu Herzog Leopold“ von Prof. Nicodemus Donnemiller. Statistični pregled kaže, da je bilo začetkom šolskega leta 178 javnih učencev in 4 privatisti, koncem šolskega leta pa je ostalo le še 169 javnih učencev in 3 privatisti. Po narodnosti je bilo 163 Slovencev, 1 Hrvat in 8 Nemcev. Napredek je bil ugoden: Z odliko je izvršilo 27 učencev, 112 dobro, 21 je dobilo drugi red, 1 tretji red, 10 jih ima preskušnjo in 1 je neizprašan. Profesorjev je bilo 14.

— (Mariborske čitalnici) najstarejši na slovenskem, ki je v nedeljo praznovala dvajsetletnico svojega obstanka, so, kolikor nam znano, poleg ljubljanskih narodnih društev, katoliške družbe in obrtne pomožne zadruge telegrafično čestitali mnogi tukajšnji državni in deželni poslanci in drugi rodoljubi, pa uredništvo našega lista, ki je bil ustanovljen v Mariboru. Pričakujemo, da gospodje mariborski čitalničarji ne bodo pozabili nas in na poročilo o svojej svečanosti.

— (Iz Gorice) nam poroča naš g. dopisnik: V kolodvorskih ulicah je padel uže 12leten dečak raz okna, ko je hotel z roko ptiča ujeti; malo trenotkov potem je izdihnil dušo. — Pri Soči so našli mrtvega, priletnega goriškega kramarja, ki je bil ob jednem tudi čevljar; moža je zadel najbrže mrtvoud, ko je iz vode prišel. — On mladenič, o katerem sem zadnjič poročal, da se mu je konj splašil na Kórenu, je včeraj umrl v bolnišnici. Prav včeraj se je pa spet splašil konj tukajšnjemu mesarju tako, da se je voz prevrnil ter sta odletela mesar in mesarica vsak na svojo stran, poškodovaje si svoje ude. Kamen ob cesti, v kateri se je zadel voz, je kar odletel. Tem goriškim mesarjem bi morala policija bolj na prste gledati, kajti vsi dirjajo se svojimi konji po mestnih ulicah, da je groza. Pa kaj, ker so policaji sami mestni sinovi in imajo oči le tam, kjer se ubogemu hribovcu magari voli splaše, da ga kaznujejo. — Na Trnovem je zgorel minoli teden mal otrok po polnem. Stariši so ga samega doma pustili. V nedeljo je šla komisija stvar preiskavat.

— (Spremembe v kranjskem učiteljstvu.) Gospica Ana Demel, izprašana kandidatinja, pride v Kočevje. G. Anton Langhof, učitelj v Mozli na Kočevskem, je umrl v 70. letu starosti.

— (Učiteljske službe.) V litijškem okraju razpisane so naslednje učiteljske službe: V Žaljni s 450 gld. letne plače; na Polici s 400 gld. letne plače; v Dolu s 400 gld. letne plače; v Hotiči s 400 gld. letne plače; v Toplice-Zagorji drugo mesto s 500 gld. letne plače; v Št. Martinu pri Litiji drugo mesto s 500 gld. letne plače in tretje mesto s 450 gld. letne plače. Prošnje naj se vložijo pri okrajnem šolskem svetu v Litiji do 8. avgusta t. l.

— (Samomor.) Kakor poroča „Slov. Gosp.“ obesil se je neznan človek v Radvanjskem gozdu na Pohorji. Ta mož pa je gotovo rad pil žganje, ker so pri njem našli steklenico, v katerej je bilo še četrta litra te žgane pijače. Privoščil si je „kaj dobrega“ še v zadnji uri.

Razne vesti.

* (Cela vas ostrupljena.) Iz Budejvice se piše: V Zborovu zbolela je kmetu

krava za rumenim ovčičem. Kmet jo je hotel ozdraviti in jej dajal mišice (arzenik), a krava je bila vedno slabeja, zaklati jo je moral. Meso te bolne krave pa je prodal prebivalcev v vasi. Vsi, ki so jedli to meso, okolo šestdeset osov, je zbolelo.

* (Šolstvo v Ogrskej.) V letu 1879 je bilo v Ogrskej in Erdeljskej 2.114.864 otrok, ki bi morali obiskovati šolo. Od teh pa je obiskovalo šolo le 1.644.803 učencev, t. j. 78%. Teh šolo obiskujočih otrok je po narodnosti: Magjarov je 794.915 razdeljenih na 7.179 šol; Slovanov 379.007 na 2.634 šol in sicer: a) Slovakov 263.624 na 1.837 šol, b) Rusinov 45.591 na 471 šol, c) Srbov 36.716 na 260 šol, d) Hrvatov 27.076 na 166 šol; Nemcev 271.513 na 953 šol; Rumunov 205.374 na 2.874 šol. Ljudskih šol je torej skupaj 15.716. O Slovencih ne govori statistika, saj gotovo nimajo nobedne svoje šole.

* (Ministra so ženske napodile.) Iz Carigrada se poroča: Žene in vdove vojakov, ki vsak dan oblegajo finančno ministertvo v velikih trumah, dobile so pred kratkim na ulicah finančnega ministra in ga tako dolgo s palicami, ki so jih pod obleko skrite seboj prinesle, obdelavale, dokler jim nij dal denarja. To počenjanje so hotele ponavljati, a policija nij bila posebno prijazna tem njihovim nameram.

* (Premeten vozatáj.) Vozatáj iz Döblinga hotel je v jutro podati se s svojim konjem in vozom na svoje navadno stališče v „Hohenstaufengasse“ na Dunaji, a na tem potu moral je iti pod mitnico in tu je bilo treba plačati za konja in voz štiri krajcarje. Posegel je vozatáj v žep, a imel je le tri novčiče. Kaj začeti? Mitničar nij ga pustil naprej. Vozatáj oziral se je milo okolo sebe, kje bi zagledal katerega svojih tovarišev ali kakega znanca. Zastój! Zdaj mu pride dobra misel. Izpreže konja, pelje ga pod mitnico in plača zanj tri novčiče; onkraj mitnice ga izroči dečaku, da ga je držal, sam pa gre nazaj in pelje voz pod mitnico, za voz pa mu nij bilo treba plačati mitnine. Onkraj mitnice pa je zopet vpregel konja. Tako si je pomagal premeteni vozatáj iz zadrege!

* (Sedemletni deček smrti rešil.) je na Ogrskem neko učiteljico, ki se je kopala. Dami se namreč nij dopalo, kopati se v kopeli, šla je na prosto. A kar najedenkrat pograbi jo vrtinec in potopila se je. Ljudje, ki so prihiteli na breg reke, mislili so, da je uže izgubljena, a glej, proti njej privesljal je v čolnu sedemleten deček in jej pomolil veslo. Ona se je v smrtnem strahu prijelala vesla, a deček je bil preslab, da bi jo bil potegnil v čoln, vendar je dolgo spretno vzdrževal ravnotežje čolna, tako da je naposled vendar le dama zlezla v čoln.

* (Truplo v zaboji.) Pariški listi javljajo: Na pokopališču St. Etienne našli so delavci umetno izdelan zabojo, v katerem je bilo truplo. To mrtvo telo nij imelo nikakih znakov, da bi se bilo moglo soditi in sklepati o nasilstvu in na vratu je bil privezan listek naslednjih besedij: „Jaz sem mrtvorojeno dete, nijsem bilo še krščeno, tujec me je prinesel tu sem“. Policija začela je iskati tega „tujca“.

* (Rudeč nos.) Nekateri ljudje ljubijo preveč „božjo kapljico“, vino, in vsled preobile pijače postane jim nos rudeč. „Ponosen pa gotovo nij nobeden na rudeč nos, vsak bi se rad znebil te rudečice, ki ga pred svetom pijancem označuje. In res se je našlo dobro zdravilo proti tej rudečici; recept ta pa se glasi: Pij tako dolgo, dokler ti rudeč nos ne postane višnjev.

Poslano.

Učiteljsko društvo za sežansko-komenski okraj bode zborovalo dné 28. t. m. ob 8. uri zjutraj v Sežani. Odločil se je za to zopet ta kraj, ker bode 27. t. m. (tedaj prejšnji dan) uradna okrajna učiteljska konferenca v Sežani.

Dnevni red:

1. Verificiranje zadnjega zapisnika.
2. Društvena poročila.
3. O zgodovini v ljudskejši šoli. M. Kanté.

Izdatelj in urednik Makso Armich.

4. Poluglasni „e“ in namenivnik v ljudskejši šoli. A. Vrtovec.

5. O krajepis. Gospod nadzornik.

K obilnej udeležitvi so uljudno vabljeni tudi učitelji in učiteljice družih okrajev.

V Komnu, dné 12. julija 1881.

Anton Leban,
predsednik učiteljskega društva.

Poslano.

Srenjsko in požarnobrambeno zastopstvo v Žavci sta se porazumeli, da bi se omislila nova brizgalnica pri g. Albertu Samassi v Ljubljani. Odposlali so torej srenjski zastopniki nas podpisane, da si brizgalnico popolnem ogledamo in če gasilnim terjatvam zadostuje, tudi kupimo. V ponedeljek 4. julija dospeli smo v belo Ljubljano.

Vsa čast in presrečna hvala bodi prijateljskej in gostoljubnej ljubljanskej požarni brambi, osobito pa njenemu vrlemu stotniku g. Fr. Doberletu. — Ko smo mu izrazili našo željo, da si hočemo omisliti novo brizgalnico in bi radi skušenega moža prosili, da nam vso brizgalnico popolnem razkroji in njeno moč poskusi, se nam g. stotnik sam kaj prijazno ponudi, da nas hoče v g. Samasse tovarno peljati in brizgalnico poskusiti. Brizgalnica se je kaj dobro obnesla, zato je smo se z gospodom Samasso pogodili in brizgalnico za 1200 gld. kupili. Popoldne pa nas je povabil g. Doberlet k požarnobrambeni vaji, razkazavajuč nam kaj prilicne in popolnem dostojne gasilne priprave. Še bolj pa nas je iznenadilo presrečno povabilo četovodje g. Achschina (Ahčina), naj se zberemo vtorek 5. t. m. popoldne za ljubljanskim gledališčem k poskusu s parno brizgalnico. Radi smo ustregli tej nam ugodnej priliki, ker mikala nas je parna brizgalnica. Ponosna sme Ljubljana biti, da ima tako izdatno pomočnice gasilne priprave in le v posnemo bodi vsem občinam ljubljanska radodarnost, kadar gre rešiti bližnjega škode po požaru, kajti žrtvovala je Ljubljana v pripravo gasilnega orodja lepo vsoto 5000 gld. V odlično čast si štejemo, da izrečemo svojo presrečno hvalo požarnobrambim voditeljem gg. Achschinu (Ahčina), Gallétu, Schantlu in vsem drugim po imenih nam neznanim gospodom za njihov prijazni trud. S kratka vestno priznamo: „Požarna bramba ljubljanska bodi drugim enakim zavodom izgle!“

V petek 8. t. m. dobili smo novo brizgalnico v Žavci in glej, uže v soboto popoldne ob 3/3. uri je poskusila svoj prvi boj pri požaru novoceljske graščine g. kneza Salu-Reifferscheida; začelo je namreč goriti v dimniku; domača brizgalnica in nova „sestra“ sta bili čvrsto delavni, posebno na mestu je bila Samassovka. V nedeljo proti večeru se je vadila naša požarna bramba z novo brizgalnico pri cerkvenem zvoniku in farovškem gospodarstvenem poslopji. Moštvo je navdušeno delovalo, veselo dobre priprave. Tudi mnogo občinstva se je na mestu zbralo in novej brizgalnici vso hvalo priznalo, ker metala je vodo še dvocevno (dve ceni sta ob jednem metali vodo, prva na zvonik, druga na farovski kozolec) blizu 30 m. visoko; jednocevno moč pa računimo do 40 m., ker voda je segala na zvonikovo nadstrešje. Zatorej le čestitamo sebi samim, pa tudi g. Samassi, da nam je tako, ne le od zunaj lepo, nego tudi močno in visoko nosečo brizgalnico izročil; živo priporočamo njegovo tovarno vsem občinam, katere si želé kupiti takih in enakih priprav in se nadejamo, da bodo tudi one z njenim delom tako zadovoljne, kakor mi.

Hvala in čast bodi pa tudi Vam, dragi, vrli srenjčani, da se ne ustrašite žrtev v prid dobrodejnih naprav; prosimo Vas, da naše še mlado požarno društvo blagovoljno in izdatno podpirate še na dalje. Bog daj in mila sreča!

V Žavci, dné 13. julija 1881.

Za požarno brambo žavsko:

Ivan Hausenbichler, stotnik.	Jakob Janič, podstotnik.
Josip Lorber, četovoditelj.	Ernest Schirza, tropovoditelj.

Listnica opravištv. Gospod A. O. v C. Od poslani naročnine pripadeta 2 gld. za drugo leto. — Gospod A. L. v K. Vaša naročnina poteče zdaj 28. septembra t. l.

Andrej Senekovič, c. kr. profesor, naznanja v svojem in imenu svoje soproge Filomele Senekovičeve, roj. Gerzabekove, in v imenu vseh sorodnikov, da je njegov iskreno ljubljani tast, oziroma oče in ded, gospod

Makso Gerzabek,

c. kr. vpokoj. dežel. namestništva inženér, denes zjutraj ob 8. uri po dolgem bolehanju, 75 let star, blaženo v Gospodu zatisnil svoje oči.

Pogreb je vtorek, 19. julija, ob šestih popoldne iz Karel Tavčarjeve hiše, (pove ulice št. 5.) (416)

V Ljubljani, dné 18. julija 1881.

XII. izkaz o darilih za Jurčičev spomenik.

Do sedaj je bilo nabranega 1163 gld. 77 kr. jedna srečka ljubljanskega posojila in jeden c. kr. cekin

Temu so dodali:

Sedmošolci ljubljanskega gimnazija	13	20	„
Grašč Peter v Bruku na Muri	2	„	„
Glaser Karl v Trstu	2	„	„
Nosan v Ribnici	3	„	„
Arko Anton v Ribnici	2	„	„
Mhar Ignacij v Prigorici	2	„	„
— I — v Ribnici	2	„	„
Murgelj C. „	1	„	„
Kuralt J. „	1	„	„
Pauser J. „	1	„	„
Picek T. „	—	60	„
Ravnika A., ml., v Ribnici	—	60	„
Več domoljubov v Ribnici	1	23	„
Šinko Jos. v Središči	1	„	„
Čestilec Jurčičev v Ljubljani	3	„	„
Akademsko društvo „Slovenija“ na Dunaji	12	50	„
Stanič Josip v Gradci	2	„	„
Koprivnik Ivan v Mariboru	1	„	„
Kavkler Ivan „	1	„	„
Dr. Papež Fran. „	10	„	„
Vošnjak Mihael v Celji	10	„	„
Dr. Srnc Josip „	10	„	„
Dr. Kočevar Štefan „	5	„	„
Lipold Fr. „	1	„	„
Neimenovanovič „	1	„	„
Skupaj	1252	gld. 90	kr.

Jedna srečka ljubljanskega posojila in jeden c. kr. cekin.

Loterijske srečke.

Na Dunaji 16. julija: 27, 85, 10, 68, 18.

V Gradci 16. julija: 79, 34, 14, 57, 7.

Dunajska borza 18. julija

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld. 40	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	„ 35	„
Zlata renta	93	„ 75	„
1860 drž. posojilo	135	„ 75	„
Akcije narodne banke	834	„	„
Kreditne akcije	364	„ 60	„
London	117	„ 20	„
Srebro	—	„	„
Napol.	9	„ 30 1/2	„
C. kr. cekini	5	„ 57	„
Državne marke	57	„ 15	„

Kdor hoče (389—5)

slabe zobe

ohraniti, izpale nadomestiti z umetelnimi, dobi svet in pomoč pri

Ehrwerthu, zdravniku za zobe, gospodska ulica št. 1.

Dobro obiskovana

gostilna z branjarijo

se dá takoj v najem. — Natančneje se zvé pri Edvardu Ussarji v Kočah, pošta in železniška postaja Prestranek. (409—3)

Vajenega koncipijenta

z namestovalno prakso išče

Dr. A. Gregorič,
odvetnik v Ptui.

(408—3)

Zdravnik,

slovenščine ali vsaj družega slovanskega jezika zmožen, išče se za trško občino Braslovce v Savinjske dolini. Imel bode prosto stanovanje, po 100 gl. občinske remuneracije na leto ter obširno prakso za posebno plačilo v devetih združenih občinah, v katerih nij zdravnika. — Oglasbe, ako mogoče se spričevali, pošljejo naj se do 15. avgusta 1881 županstvu Braslovce na Štajerskem. (412—2)

Dve lepi sobi

s kuhinjo, sredi mesta, dasta se za tri mesece pravceno v najem. — Več pove administracija „Slovenskega Naroda“.

Slovensko-nemške

nove železniške vozne liste

po svojem pravilnem obrazci za tisk, potem

kouverte s firmo

za 1000 komadov cd gld. 2.40 naprej priporoča

„Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.